START

CONCEPT VERSIE 2.0

DOE-AGENDA 2021-2024

MEEDOEN AAN HET MAATSCHAPPELIJK LEVEN.

DENK MEE! PRAAT MEE! DOE MEE!

SAMENLEVEN?

Deze doe agenda is een uitwerking van maatschappelijk effect C bij de opgave Meedoen: ‘Mensen doen mee aan het maatschappelijk leven’ (zie doelenboom in hoofdstuk 1).

C

INHOUD

CONCEPT
VERSIE 2.0

1. VISIE OP SAMENLEVEN

2. KADERS DIE DE RAAD ONS MEEGAF

DOELENBOOM

3. PROCES HOE ZIJN WE TOT DEZE DOE-AGENDA GEKOMEN

4. ANALYSE WAT IS ER AAN DE HAND EN WAAR RICHTEN WE ONS OP

5. INSPANNINGEN WAT GAAN WE DOEN?

OVERZICHT BIJLAGEN

VISIE
SOCIAAL DOMEIN
2020-2024
GEMEENTE OOSTSTELLINGWERF

MEEDOEN

ALLE INWONERS
DOEN VOLWAARDIG MEE.

SAMENLEVEN

INWONERS HELPEN ELKAAR, VOELEN ZICH THUIS EN ZIJN ACTIEF VOOR EEN SOCIALE EN VITALE GEMEENSCHAP.

GEZONDHEID

INWONERS ERVAREN EEN POSITIEVE GEZONDHEID.

GOED OPGROEIEN

JONGE INWONERS (-9 MAAND TOT 23 JAAR) GROEIEN GEZOND EN VEILIG OP EN HEBBEN GELIJKE KANSEN OM ZICH OPTIMAAL TE ONTWIKKELEN.

gemeente ooststellingwerf

CONCEPT
VERSIE 2.0

1.
VISIE OP SAMENLEVEN

In de Visie op Samenleven 2020-2024 staan vijftien maatschappelijke effecten centraal. In de doelenboom uit de Visie op Samenleven staan deze effecten op een rij. Per maatschappelijk effect uit de doelenboom maken we samen met de samenleving een overzicht van inspanningen die een ieder gaat leveren om het betreffende effect te bereiken.
Dit ‘pakket’ aan inspanningen noemen we een doe-agenda. Eerder werd dit ook wel deelprogramma genoemd. In 2020 maakten we voor 5 maatschappelijke effecten zo’n doe-agenda. Deze doe-agenda is voor het effect: ‘Mensen doen mee aan het maatschappelijk leven’ en is onderdeel van de opgave ‘Meedoen’ uit de visie.

In de Visie op samenleven staat over het maatschappelijk effect ‘Mensen doen mee aan het maatschappelijk leven’: ‘We willen zoveel mogelijk mensen laten meedoen in onze maatschappij, zodat zij een voor hen waardevol leven kunnen leiden.
Sommige mensen ervaren belemmeringen in meedoen, onder andere op het gebied van gezondheid en financiën. De gemeente heeft de wettelijke taak (Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo), Participatiewet en Wet gemeentelijke schuldhulpverlening (Wgs)) mensen te ondersteunen zodat zij kunnen deelnemen aan de maatschappij.
De samenleving vervult hier ook een grote rol in. Meedoen aan activiteiten in de buurt, een rol vervullen als zorgzame buur, als vrijwilliger of actief lid van een vereniging betekent immers ook meedoen aan het maatschappelijk leven.’

DOELENBOOM

Dit is de doelenboom behorend bij ‘Mensen doen mee aan het maatschappelijk leven’, maatschappelijk effect: C
Hierin zie je de indicatoren: 1 t/m 5
de gestelde doelen: 1 t/m 9
en de voorgenomen inspanningen 1 t/m 24

CONCEPT VERSIE 2.0

GEMEENTEBREDE OPGAVEN

MEEDOEN
ALLE INWONERS DOEN VOLWAARDIG MEE.

SAMENLEVEN
INWONERS HELPEN ELKAAR, VOELEN ZICH THUIS EN ZIJN ACTIEF VOOR EEN SOCIALE EN VITALE GEMEENSCHAP.

GEZONDHEID
INWONERS ERVAREN EEN POSITIEVE GEZONDHEID.

GOED OPGROEIEN
JONGE INWONERS (-9 MAAND TOT 23 JAAR) GROEIEN GEZOND EN VEILIG OP EN HEBBEN GELIJKE KANSEN OM ZICH OPTIMAAL TE ONTWIKKELEN.

MAATSCHAPPELIJKE EFFECTEN: WAT WILLEN WE BEREIKEN?

- **A** Mensen kunnen levensloopbestendig wonen.
- **B** Mensen participeren duurzaam op de arbeidsmarkt.
- **C** Mensen doen mee aan het maatschappelijk leven.
- **D** Mensen maken indien nodig gebruik van het aanwezige vangnet.
- **E** Mensen voelen zich verbonden.
- **F** Mensen zetten zich in voor de samenleving en elkaar.
- **G** Mensen maken gebruik van de sociale, culturele en sport infrastructuur.
- **H** Mensen kunnen omgaan met fysieke, emotionele en sociale levensuitdagingen.
- **I** Mensen ervaren dat rekening wordt gehouden met het proces van ouder worden.
- **J** Mensen voelen zich veilig.
- **K** Mensen leven in een gezonde leefomgeving.
- **L** Jonge inwoners ontwikkelen zich optimaal.
- **M** Ouders/verzorgers zijn vaardige opvoeders.
- **N** Jonge inwoners zijn weerbaar.
- **O** Kwetsbare jonge inwoners en ouders voelen zich ondersteund bij opgroeien en opvoeden.

INDICATOREN: WAAR ZIEN WE DAT AAN?

A
1. Mensen zijn in staat passende woonruimte te realiseren. ● FACILITEREN
2. Mensen zijn bezig met levensloopbestendig wonen. ● FACILITEREN
3. Mensen zijn op de hoogte van de mogelijkheden om hun woning aan te passen. ● REGISSEREN

B
1. Mensen die dat kunnen, nemen deel aan de arbeidsmarkt. ● REGISSEREN
2. Uitkeringsgerechtigden maken naar vermogen stappen op de participatieladder. ● REGISSEREN
3. Mensen ervaren een zinvolle invulling van hun dag (18-67 jr). ● FACILITEREN

C
1. Tevreden over hun maatschappelijk leven. ○ LOSLATEN
2. Mensen zijn zelfredzaam. ● FACILITEREN
3. Kinderen in armoede hebben mogelijkheden om mee te doen. ● REGISSEREN
4. Mensen zijn financieel in staat om maatschappelijk mee te doen. ● REGISSEREN
5. Mensen ervaren ondersteuning in hun eigen omgeving. ○ STIMULEREN

D
1. Mensen zijn op de hoogte / kennen de wegen. ● REGISSEREN
2. Mensen maken er gebruik van. ○ STIMULEREN
3. Mensen vinden tijdig ondersteuning bij (financiële) problemen. ● REGISSEREN
4. Mensen zijn tevreden over de ondersteuning. ○ STIMULEREN

E
1. Mensen vinden het prettig om in hun buurt te wonen. ○ LOSLATEN
2. Mensen voelen zich betrokken bij anderen in hun gemeenschap. ● FACILITEREN
3. Mensen voelen zich niet gediscrimineerd en buitengesloten. ● FACILITEREN
4. Mensen ervaren minder eenzaamheid. ○ STIMULEREN

F
1. Mensen helpen elkaar. ● FACILITEREN
2. Mensen pakken gezamenlijk sociale en maatschappelijke vraagstukken op. ● FACILITEREN
3. Mensen ervaren ruimte om ideeën/ initiatieven te ontwikkelen. ● FACILITEREN
4. Mantelzorgers raken niet overbelast (Zie I). ● REGISSEREN

G
1. Mensen zijn tevreden met het aanbod aan sociale, culturele en sport activiteiten. ● FACILITEREN
2. Mensen zijn op de hoogte van het sociale, culturele en sport aanbod ○ STIMULEREN
3. Mensen hebben toegang tot de sociale, culturele en sport infrastructuur ○ STIMULEREN
4. Mensen zijn tevreden over de ontmoetingsplekken in hun omgeving. ○ STIMULEREN
5. Mensen zetten zich als vrijwilliger in voor activiteiten, verenigingen en organisaties. ● FACILITEREN

H
1. Mensen voelen zich gelukkig, geaccepteerd en vinden zingeving in hun leven. ○ LOSLATEN
2. Mensen bewegen voldoende. ○ STIMULEREN
3. Mensen vinden (tijdig) ondersteuning bij psychische klachten. ● REGISSEREN
4. Volwassenen beperken hun middelengebruik, laten zich hierdoor niet belemmeren in het functioneren. ● REGISSEREN ○ STIMULEREN
5. Mensen zijn goed geïnformeerd over gezond leven. ● FACILITEREN
6. Mensen zijn op de hoogte van de mogelijkheden en hebben toegang tot ondersteuning bij hun gezondheid. ● REGISSEREN

I
1. Mensen vormen samen een dementie vriendelijke gemeente. ○ STIMULEREN
2. Ouderen hebben betekenisvolle relaties, werk en/of dag invulling. ● FACILITEREN
3. Mantelzorgers raken niet overbelast. ● REGISSEREN

J
1. Jonge inwoners komen niet in aanraking met geweld. ● REGISSEREN
2. Mensen zijn weerbaar. ● FACILITEREN
3. Mensen weten waar ze hulp kunnen vinden als zij zelf of anderen in aanraking komen met onveilige situaties. ● REGISSEREN

K
1. Mensen ervaren hun leefomgeving als veilig en toegankelijk. ● REGISSEREN
2. Mensen gaan graag naar buiten. ○ LOSLATEN
3. Mensen ervaren een gezonde en schone leefomgeving. ● REGISSEREN

L
1. Jonge inwoners krijgen optimaal kans om talenten te ontplooien. ● FACILITEREN
2. Jonge inwoners gaan naar school. ● REGISSEREN
3. Jonge inwoners halen een startkwalificatie. ● REGISSEREN
4. Jonge inwoners zijn taalvaardig (spreken, lezen, schrijven). ● REGISSEREN
5. Jonge inwoners en ouders ervaren dat de school en zorg samenwerken om hen optimaal te begeleiden. ● REGISSEREN

M
1. Jonge inwoners worden zoveel mogelijk door hun ouders verzorgd en begeleid naar volwassenheid. ○ LOSLATEN
2. Jonge inwoners hebben een goede start doordat hun ouders of zijzelf deelnemen aan preventieprogramma's. ○ STIMULEREN
3. Jonge inwoners groeien op in een gezinssituatie (zo thuis mogelijk). ● REGISSEREN
4. Jonge inwoners en ouders met opvoed- en opgroeivragen weten de weg en voelen zich ondersteund. ● REGISSEREN
5. Ouders/verzorgers betrekken mensen en organisaties in hun omgeving bij opvoedvragen. ● REGISSEREN

N
1. Jonge inwoners ontwikkelen sociale vaardigheden. ○ LOSLATEN
2. Jonge inwoners kennen hun grenzen en staan stevig in hun schoenen. ● FACILITEREN
3. Jonge inwoners hebben de kennis en vaardigheden om goed om te gaan met alcohol, roken, drugs, sociale media, seks en geld. DEELS ● REGISSEREN DEELS ○ STIMULEREN

O
1. Kwetsbare jonge inwoners met psychosociale of andere problemen en hun ouders weten de weg en voelen zich ondersteund. ● REGISSEREN
2. jonge inwoners en ouders in kwetsbare situaties worden gezien en ondersteund. ● REGISSEREN
3. Scheidingen verlopen met minimale schade voor jonge inwoners. ○ STIMULEREN
4. Jonge inwoners ervaren dat scholen en gemeentelijke organisaties die werken met jongeren aandacht hebben voor LHBTI. ○ STIMULEREN

LOSLATEN
TYPE 1 ACTIVITEITEN: SAMENLEVING IS EIGENAAR

FACILITEREN
TYPE 2 ACTIVITEITEN: SAMENLEVING IS EIGENAAR, GEMEENTE FACILITEERT DESGEWENST

SAMENLEVINGSDOMEIN
Zelfsturing

STIMULEREN
TYPE 3 ACTIVITEITEN: GEMEENTE IS EIGENAAR EN SAMENLEVING LEVERT BIJDRAGE

REGISSEREN
TYPE 4 ACTIVITEITEN: GEMEENTE IS EIGENAAR (WETTELIJKE TAKEN)

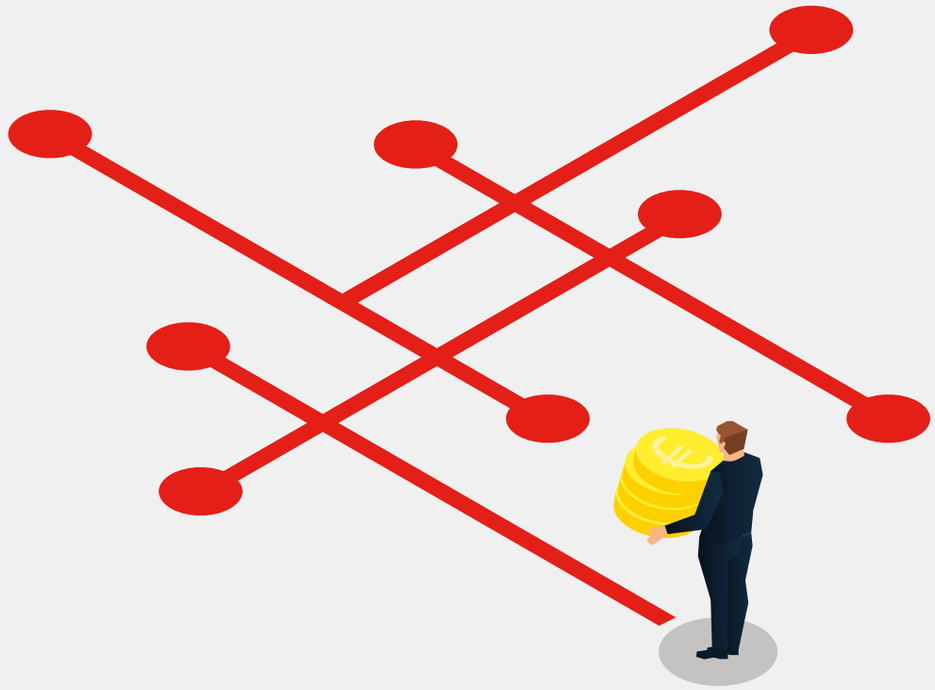
GEMEENTELIJK DOMEIN
Interactief beleid & uitvoering

DOELEN

- DOEL 1 T/M 10
- DOEL 1 T/M 9
- DOEL 1 T/M 11
- DOEL 1 T/M 6
- DOEL 1 T/M 5

WAT GAAN WE DOEN

- INSPANNINGEN 1 T/M 43
- INSPANNINGEN 1 T/M 24
- INSPANNINGEN 1 T/M 42
- INSPANNINGEN 1 T/M 21
- INSPANNINGEN 1 T/M 35

CONCEPT VERSIE 2.0

2. KADERS DIE DE RAAD ONS MEEGAF

In de Visie op Samenleven staan de inhoudelijke kaders die de Raad ons meegaf. Daarnaast zijn er financiële kaders. In de financiële bijlage bij de Visie op Samenleven staat een overzicht van de budgetten die beschikbaar zijn per doe-agenda (vastgesteld door de gemeenteraad). Verder maakte de Raad in de Visie op Samenleven keuzes over de rol die we als gemeente kiezen per onderwerp. Dit gaat van regisseren (sturen en bepalen) tot loslaten (geen actie van de gemeente). Dit vormt ook een kader waarbinnen we deze doe-agenda hebben opgesteld.

CONCEPT VERSIE 2.0

3. PROCES - HOE KWAMEN WE TOT DEZE DOE-AGENDA

Bij de ontwikkeling van de Visie op Samenleven is al veel informatie verzameld over meedoen aan het maatschappelijk leven. We hielden dorps- en buurtgesprekken, we kregen signalen van het gebiedsteam, we organiseerden hackatons over verschillende onderwerpen en we hadden cijfers van bijvoorbeeld het Sociaal en Cultureel Planbureau, het CBS en de Burgerpeiling.

Na vaststelling van de Visie haalden we aanvullende informatie op uit bijvoorbeeld de Quest en Chats met jongeren over armoede. We hielden gesprekken met mensen met een kleine beurs in de groep 'Arm in Arm'. We spraken met de Raad over armoedebeleid tijdens een thema avond. We kregen een rapport van de Rekenkamercommissie over ons armoedebeleid. We bestudeerden tal van rapporten over wat wel en niet werkt rondom meedoen aan met het maatschappelijk leven.

Deze informatie leidde tot een analyse van de situatie in onze gemeente (hoofdstuk 4). Deze analyse deelden we met betrokkenen* en gezamenlijk kozen we de doelen waar we ons de komende jaren op willen richten. Met behulp van de praktijkervaringen van de betrokkenen én 'wat-werkt-kennis' van onder andere Movisie kozen we uiteindelijk wat we met elkaar gaan doen om de doelen dichterbij te brengen (bijlage 1). Bijlage 2 geeft een uitgebreider beeld over de stappen die we gezet hebben om tot deze doe-agenda te komen. U vindt daar ook een overzicht van alle betrokkenen.

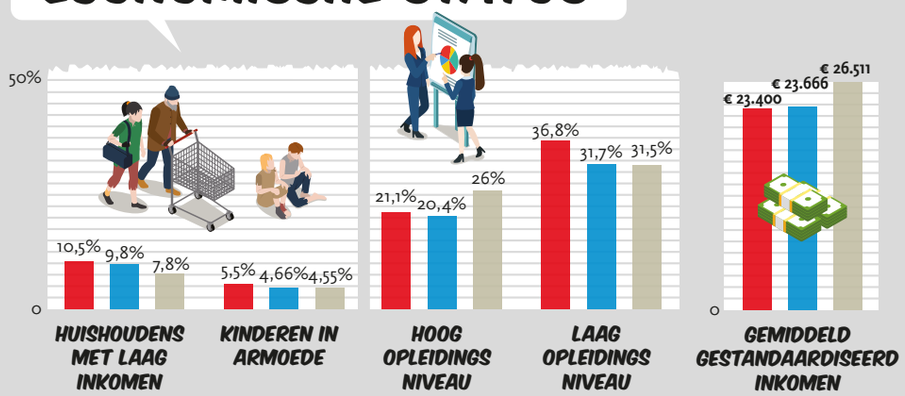
*) Met 'betrokkenen' bedoelen we alle organisaties, instellingen, verenigingen, clubs, ondernemers, vrijwilligers en inwoners die bij het onderwerp betrokken zijn en/of meededen om deze doe-agenda te maken.

4. ANALYSE

WAT IS ER AAN DE HAND EN WAAR RICHTEN WE ONS OP

De maatschappelijke effecten uit de Visie op Samenleven zijn door onze inwoners aangedragen. Ze weerspiegelen wat zij belangrijk vinden. Om te kijken wat nodig is om het maatschappelijk effect 'Mensen doen mee aan het maatschappelijk leven' dichterbij te brengen keken we met de betrokkenen wat er precies aan de hand is rond meedoen. Het resultaat hiervan vatten we hieronder samen. We maken hierbij ook gebruik van cijfers uit de Visie op Samenleven en andere relevante bronnen.

SOCIAAL ECONOMISCHE STATUS

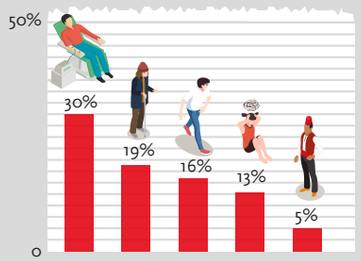
Cijfers voor geheel Ooststellingwerf, de cijfers verschillen (sterk) per buurt en per dorp.
Bron: volksgezondheidenzorg.info en scp.nl

NIEUWKOMERS

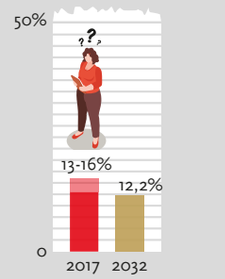
In de gemeente Ooststellingwerf wonen 140 statushouders inclusief kinderen. Opsterland en Weststellingwerf hebben een vergelijkbaar aantal statushouders. (Bron: M. Eizenga, kwartiermaker statushouders, Ooststellingwerf).

BELEMMERINGEN IN MEEDOEN

BELEMMERINGEN IN MEEDOEN VANWEGE:

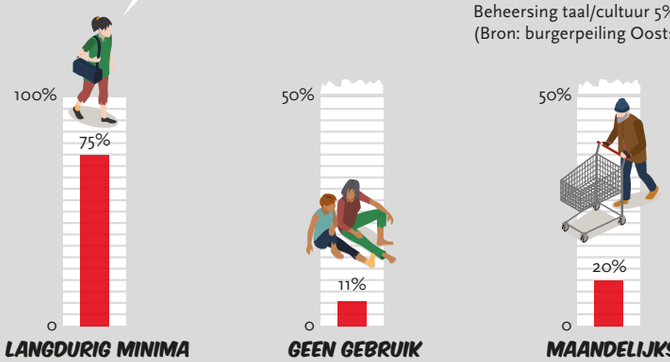
Gezondheid 30%
Financiën 19%
Gevoel er niet bij te horen 16%
Geestelijke gezondheidszorg 13%
Beheersing taal/cultuur 5%
(Bron: burgerpeiling Ooststellingwerf 2018).

BELEMMERING VANWEGE LAAGGELETTERDHEID

Laaggeletterdheid 13% - 16%
(Landelijk gemiddelde 12,2%
Bron: Partoer 2016).

ARMOEDE

LANGDURIG MINIMA INKOMEN

Het aantal langdurige minima-inkomens bedraagt in de gemeente 75%, dit is hoger dan de meeste andere gemeenten in de regio (bron: Kwiz).

GEEN GEBRUIK REGELING

11% maakt geen gebruik van regelingen terwijl zij daar wel recht op hebben (bron: armoedemonitor Kwiz 2018).

MAANDELIJKS RONDKOMEN

20% van de minima komt maandelijks erg slecht rond (bron: enquête minima gemeente Ooststellingwerf, Kwiz 2018).

Wat is er aan de hand?

A. We hebben uitgebreide voorzieningen op het terrein van armoede en schuldhulp en die zijn nodig.
In Ooststellingwerf werken we al jaren om armoede binnen onze gemeente te bestrijden en te verlichten. Dit doen we onder andere ondersteuning, preventie en het vergroten van de (financiële) zelfredzaamheid. Door het niet-gebruik tegen te gaan. Door goede informatievoorziening, bijvoorbeeld via de Regelingenwijzer. En door integrale samenwerking, bijvoorbeeld in de Klankbordgroep Armoede. Er zijn diverse particuliere initiatieven voor mensen met een smalle beurs. Hiermee hebben we een goed fundament van voorzieningen. En dat is nodig. Want in onze gemeente wonen relatief veel huishoudens met een laag inkomen (bijstandsuitkering of minimuminkomen uit werk of onderneming) en ook is er sprake van schuldenproblematiek.

B. Er komen diverse wetswijzigingen aan waar we op moeten anticiperen
De komende jaren krijgen we te maken met vier (wijzigingen van) wetten die het nodige van ons vragen.

1. Wet vereenvoudiging beslagvrije voet waardoor er een eenduidige en geautomatiseerde manier van berekenen van de beslagvrije voet komt. Op die manier kunnen inwoners beter in het bestaansminimum beschermd worden en kan de beslagvrije voet beter gecontroleerd worden.
2. Wet stroomlijning keten voor derdenbeslag; Om te voorkomen dat meerdere schuldeisers of crediteuren tegelijkertijd gebruikmaken van hun incassobevoegdheden zonder medeweten van elkaar en de kans te verkleinen dat de inwoner geconfronteerd wordt met een te laag vastgestelde beslagvrije voet en dus te weinig geld overhoudt om van te leven.
3. Wijziging van de Wet gemeentelijke schuldhulpverlening, met deze wijziging wordt vroegsignalering van schulden een wettelijke taak voor de gemeente.
4. Adviesrecht gemeenten bij schuldenbewind waarbij gemeenten rechters straks kunnen adviseren over de vraag of iemand met problematische schulden hulp moet krijgen van een beschermingsbewindvoerder.

Verder wordt per 1 juli 2021 de nieuwe Inburgeringswet van kracht. Gemeenten krijgen dan een regierol voor inburgering. Onderdeel daarvan is het ontzorgen van statushouders door de eerste zes maanden na huisvesting in de gemeente de vaste lasten (huur, gas, water, licht en ziektekosten) in te houden op de uitkering. Deze periode van zes maanden wordt gebruikt om de financiële zelfredzaamheid te vergroten, zodat ze daarna zelfstandig hun administratie kunnen voeren. Hiermee wordt de kans op betalingsproblemen en schulden voorkomen. Zie verderop doel 9.

De wijzigingen staan niet op zichzelf, ze dragen bij aan het bereiken van de doelen in ons armoedebeleid. Ze zijn terug te vinden in de doelen verderop in deze doe-agenda en in de bijlage 1 (inspanningen).

C. Inwoners hebben behoefte aan op maat ondersteuning i.p.v. aanbodgericht
Uit de Burgerpeiling (eind 2018) blijkt dat 19% van onze inwoners financiële belemmeringen ervaart om mee te doen. Verder zien we dat onze financiële regelingen niet altijd goed aansluiten op de behoeften van inwoners met een kleine portemonnee. Mensen met een klein beurs geven aan dat de huidige financiële regelingen (kleding- en schoenenbonnen, collectieve verzekering etc.) te aanbodgericht zijn en niet optimaal aansluiten op de behoeften. Iedereen vindt andere dingen belangrijk. Voor de één is dat meedoen aan sport, voor de ander meedoen aan vrijwilligerswerk, familie-uitjes en culturele of andere activiteiten. Daarnaast kwam vanuit de groep Arm in Arm de vraag of de kledingbonnen ook digitaal kunnen worden besteed in plaats van verplicht lokaal. Uit de Armoedemonitor van KWIZ blijkt dat van de 4.836 kinderen die in de gemeente Ooststellingwerf wonen, er 380 opgroeien in een huishouden met een inkomen tot 100% van het sociaal minimum; dat is bijna 8% van alle kinderen in de gemeente. Landelijk is dat ongeveer 10 procent.

Dit leidt tot het volgende doel:

Doel 1
We zetten onze minimaregelingen maatwerkgericht in voor kinderen en volwassenen.
We onderzoeken welke minimaregelingen aansluiten bij de vraag van inwoners en welke minimaregelingen we wellicht meer maatwerkgericht moeten inrichten om aan te sluiten bij deze vraag. Dat kan ook een maatwerkbudget zijn waarin voormalige regelingen opgaan.
Dit is een doelstelling waarbij de hoofdverantwoordelijkheid ligt bij de gemeente. (Onderzoeken van de huidige minimaregelingen en het omzetten van deze minimaregelingen in maatwerkbudget).
We hebben echter wel onze netwerkpartners nodig om deze regelingen blijvend onder de aandacht te brengen bij inwoners.

D. Professionals en vrijwilligers werken soms langs elkaar heen
Inwoners hebben vanwege zeer diverse maatschappelijke en/of persoonlijke vraagstukken contact met de gemeente.
Denk hierbij aan inkomensverstrekking, schulden en/of fysieke, mentale en psychische vragen. De gemeente ondersteunt de inwoners via het gebiedsteam.
Hier wordt gewerkt met specialismen.
Er is echter vaak een relatie tussen de vraagstukken waarvoor de inwoner ondersteuning nodig heeft.
Zo hebben financiële problemen vaak invloed op gezondheid en deelname aan de samenleving. Het is dus zaak dat de diverse vormen van ondersteuning optimaal op elkaar aansluiten. Op dit moment weten de betreffende medewerkers elkaar meestal wel te vinden en stemmen zij onderling goed af. Maar we willen dit nog beter 'inbakken' in de processen binnen het gebiedsteam waardoor we altijd integraal maatwerk leveren om iemand verder te helpen vanuit de één loket gedachte. En we willen dat professionals ruimte ervaren om te doen wat nodig is, ongeacht de schotten tussen de wetten.

Dit leidt tot de volgende doelen:

Doel 2*
We blijven inwoners diverse vormen van ondersteuning bieden op financieel gebied
We bieden onze inwoners een samenhangend aanbod van ondersteuning van mogelijkheden voor inwoners om (anoniem) informatie te krijgen of vragen te stellen, preventieve activiteiten zoals een budgetcursus, vrijwillige lichte ondersteuning bij de financiële administratie tot zwaardere ondersteuning bij financiële problemen zoals de budgetadviseurs in het gebiedsteam of de Kredietbank.
Dit zijn dingen die we nu al doen.

Doel 3*
We stemmen met elkaar af wie wat doet als het gaat om het ondersteunen van minima in onze gemeente.
Op casusniveau werken gemeente, zorgprofessionals, woningcorporaties, zorgverzekeraars, ondernemers etc. samen zodat een integrale, effectieve en duurzame aanpak van armoede/schuldenproblematiek tot stand komt. Alle relevante partijen stemmen hun aanbod af op de behoeften en op elkaar. Zo ontstaat een samenhangend, overzichtelijk en sluitend pakket van diensten en regelingen voor inwoners met financiële vragen of problemen en krijgen inwoners de juiste vorm en intensiteit van ondersteuning bij financiële problemen.

*) Dit is een doelstelling waaraan alle partners die ondersteuning verlenen gezamenlijk verantwoordelijk voor zijn.

HENK DEKKER
SCALA WELZIJN
ALLEEN DOOR KRACHTEN TE BUNDELEN ZORGEN WE ERVOOR DAT IEDEREEN MEE KAN DOEN.

E. Inwoners vinden moeilijk de weg in alle mogelijkheden voor financiële hulp.
Er zijn veel verschillende regelingen, een diversiteit aan loketten en organisaties die iets doen voor minima. Dit is onoverzichtelijk voor inwoners en professionals en vormt een drempel voor mensen om er gebruik van te maken. Daarnaast overlapt het aanbod soms (zie D). In de gemeente Ooststellingwerf heeft naar schatting 30% van de 821 huishoudens met een inkomen tot 100% van het Wettelijk Sociaal Minimum (Wsm) een inkomen anders dan bijstand of AOW. Dit komt neer op 249 huishoudens. Deze huishoudens hebben een WW of WIA uitkering, een inkomen uit werk of een combinatie hiervan.

Niet iedereen is op de hoogte van de ondersteuningsmogelijkheden die er zijn omdat we de informatie niet op de juiste manier, het juiste moment en op de juiste plekken bieden. Dit geldt zowel voor de regelingen voor volwassenen als die specifiek voor kinderen.

F. Corona en armoede:
extra noodzaak om alle inwoners te wijzen op ondersteuningsmogelijkheden.
Door de coronacrisis en de financiële crisis die daar naar verwachting op volgt, is de kans groot dat meer inwoners (hopelijk tijdelijk) hun werk kwijt raken.
Denk aan jongeren, horecapersoneel, mensen met een flexibel of tijdelijk contract en ZZP-ers. De gevolgen kunnen we nu nog niet overzien, maar het is helder dat meer mensen in financiële problemen kunnen komen. We moeten dus zo goed mogelijk gebruik maken van signalen (bijvoorbeeld van de Voedselbank en andere partners) en gegevens die er zijn om inwoners goed te informeren over alle hulpmogelijkheden.
Op dit moment weten ZZP-ers de gemeente gelukkig goed te vinden als het gaat om de Corona-steunmogelijkheden. Daarnaast communiceren we extra actief over de mogelijke ‘vangnetten’ en dat blijven we doen, bijvoorbeeld door extra publicaties in bijvoorbeeld dorpskranten.

E en F leiden tot het volgende doel:

Doel 4*
We zorgen voor overzichtelijke en heldere informatie over alle minimaregelingen die er zijn en zorgen dat inwoners en verwijzers deze informatie krijgen of vinden.
We zorgen dat inwoners de informatie doorlopend op diverse plekken en via diverse kanalen tegen komen en dat deze voor hen begrijpelijk is.

*) Dit is een doelstelling waaraan alle partners die contacten hebben met inwoners met een kleine beurs een bijdrage kunnen leveren.

G. Armoede gaat vaak samen met gezondheidsproblemen en laaggeletterdheid

Dertig procent van de minimagezinnen in Ooststellingwerf geeft aan belemmeringen op het terrein van gezondheid te ervaren. Uit onderzoek blijkt dat mensen die met weinig geld moeten rond komen kwetsbaar zijn voor gezondheidsproblemen. Zij roken bijvoorbeeld vaker en hebben vaker te maken met overgewicht (bron GGD). Ook de mentale weerbaarheid staat bij deze groep meer dan gemiddeld onder druk. Het is dus de moeite waard te investeren in de positieve gezondheid van specifiek deze groep. Een samenhangende aanpak rondom positieve gezondheid werken we uit in de nog te ontwikkelen doe-agenda Gezondheid (effect: omgaan met fysieke, emotionele en levensuitdagingen). Daarom maken we er in deze doe-agenda geen apart doel van.

Daarnaast speelt laaggeletterdheid een rol bij armoede. Zo blijkt uit onderzoek van Stichting Lezen en Schrijven dat laaggeletterden ruim twee keer zo vaak onder de armoedegrens leven en twee tot drie keer vaker langdurig arm zijn. Ook hebben zij een lager inkomen en banen met een lagere beroepsstatus dan niet-laaggeletterden. Het is daarom logisch te blijven investeren in het voorkomen van laaggeletterdheid (doe-agenda L Goed Opgroeien*) en het bestrijden van laaggeletterdheid, bijvoorbeeld via het Digitaalhuis en de ondersteuning van nieuwkomers bij het leren van de Nederlandse taal. Deze zaken zijn onderdeel van de doe-agenda B ‘Meedoen aan de arbeidsmarkt’. Daarom vertalen we dit onderwerp niet in een specifiek doel in deze doe-agenda. De inspanningen in de twee genoemde doe-agenda’s rondom laaggeletterdheid zijn uiteraard wel relevant en waardevol voor ons armoedebeleid.

*) Jeugdigen ontwikkelen zich optimaal, indicator L4

H. Er zijn relatief veel langdurig arme mensen in onze gemeente.
Van de 821 huishoudens met een inkomen tot 100% van het Wsm komt 75% drie jaar of langer rond van dit inkomen. Dit komt neer op 613 inwoners. Logischerwijs zijn oudere minimahuishoudens vaker langdurig afhankelijk van een minimuminkomen dan jongere minimahuishoudens. Deze oudere minimahuishoudens hebben door hun leeftijd vaak geen kans meer op inkomensverbetering door werkaanvaarding. Daarnaast hebben we in onze gemeente te maken met een relatief lage sociaal economische status (SES) in vergelijking met andere gemeenten. Ook hebben de minimahuishoudens in onze gemeente in veel gevallen geen werk en ervaren zij vaker dan anderen sociaal isolement. Als betaald werk niet haalbaar is, zijn vrijwilligerswerk of een andere maatschappelijke activiteiten dit soms wel. Hierbij is echter wel goede matching en begeleiding nodig. In de doe-agenda B Meedoen 'Mensen participeren duurzaam op de arbeidsmarkt' staan daarom ook inspanningen die daar op gericht zijn. Op die manier bemiddelen we langdurig arme mensen die in de bijstand zitten actief naar maatschappelijke activiteiten, in samenwerking met ondernemers, onderwijs, verenigingsleven, maatschappelijke organisaties et cetera. Omdat het dus al in de genoemde doe-agenda is meegenomen en om dubbelingen te voorkomen is het in deze doe-agenda geen apart doel.

I. Het loont niet om te gaan werken of er zijn andere drempels.
Wanneer het inkomen van een huishouden stijgt, loopt het bedrag aan toeslagen dat zij vanuit het Rijk en de gemeentelijke regelingen ontvangen af. Hierdoor loont (meer) werken niet voor ieder huishouden evenveel. Vooral voor paren met kinderen is de inkomensvooruitgang minimaal bij werkaanvaarding (bij inkomen tot 130% Wsm gaat men er 4% op vooruit). Ook bestaat er bij mensen de angst om regelingen te verliezen als zij na een periode werken hun werk weer verliezen of te maken hebben met onregelmatige inkomsten. Deze gegevens komen uit lokaal onderzoek door KWIZ.

Dit leidt tot het volgende doel:

Doel 5*
We zorgen dat werken loont en ontzorgen de mensen die de stap zetten van bijstand naar werk.
We stimuleren mensen onder andere op financieel gebied om de stap te maken van bijstand naar werk. De verantwoordelijkheid voor de realisatie van dit doel ligt bij de gemeente. We bekijken hoe we de huidige minimaregelingen of het genoemde maatwerkbudget (zie doel 1) in kunnen zetten om de armoedeval te verzachten. Ook onderzoeken we of we bestaande instrumenten kunnen gebruiken (zoals werkloonT) om inwoners voor te bereiden op hun nieuwe inkomenssituatie in de overgang van bijstand naar werk. Kanttekening hierbij is dat ook landelijke regelingen en voorzieningen een belangrijke rol spelen. Het bedrag dat minima aan toeslagen van het Rijk kunnen ontvangen is namelijk veel hoger dan het bedrag dat ze aan lokale regelingen kunnen ontvangen. Financieel gezien is de invloed van de gemeente daarom kleiner dan van het Rijk.

J. Inwoners vinden dat gemeentelijke processen beter kunnen (eenvoudiger en sneller).
De afgelopen tijd is er achter de schermen al een proces in gang gezet om het aanvragen van minimaregelingen en kwijtschelding te vereenvoudigen. Hier is een interne werkgroep mee aan de slag gegaan en er is input opgehaald vanuit de inwonersgroep Arm in Arm. Het aanvraagproces en de wijze van communiceren vanuit de gemeente is doorgenomen en er zijn wijzigingen aangebracht. Dit is een continu proces, zodat de aanvraagprocessen blijven aansluiten op de behoeften en wensen van inwoners en professionals. Daarnaast gaan we onderzoeken of er mogelijkheden zijn voor het hergebruiken van gegevens van inwoners, zodat zij niet vaker dan nodig hun gegevens hoeven aan te leveren. Dit is vanuit het oogpunt van privacy nog wel eens lastig, terwijl inwoners hier soms geen probleem mee hebben.

Dit leidt tot het volgende doel:

Doel 6*
Inwoners en professionals ervaren het aanvraagproces voor gemeentelijke financiële regelingen als snel, eenvoudig en toegankelijk.

*) Dit is een doelstelling waarvoor de verantwoordelijkheid bij de gemeente ligt.

CONCEPT VERSIE 2.0

K. Te vaak zware en dure hulpverlening bij financiële problemen terwijl dit niet altijd nodig is.
Ongeveer de helft van het beschikbare budget voor bijzondere bijstand besteden we nu aan kosten voor bewindvoering, dit is circa € 300.000 per jaar. De afgelopen tijd is ingezet op meer regie op deze relatief dure vorm van ondersteuning. Dit heeft geleid tot een daling van de onderbewindgestelden waarvoor de gemeente de kosten draagt van 286 inwoners in 2018 naar 205 inwoners in 2020. Het gaat erom dat de inwoner de best passende vorm van ondersteuning krijgt, alleen niet langer dan noodzakelijk is. Budgetbeheer of bewindvoering is in veel situaties de meest passende vorm van ondersteuning en voorkomt ook problemen op andere leefgebieden. Toch is het goed om regie te houden op de in- door- en uitstroom en de kwaliteit van de ingezette ondersteuning. Dit sluit ook aan bij het op handen zijnde adviesrecht voor gemeenten bij bewind (veranderende wetgeving, zie hierboven onder B).

Dit leidt tot het volgende doel:

Doel 7*
Inzet van zwaardere ondersteuning zoals bewindvoering en budgetbeheer alleen als het nodig is.
We voeren actief regie op de in-, door- en uitstroom rond budgetbeheer en bewindvoering. Dit doen we ook vooruitlopende op het op handen zijnde adviesrecht voor schuldenbewind. We willen dat inwoners de juiste vorm en intensiteit van ondersteuning krijgen bij financiële problemen (zwaar waar nodig, lichter waar mogelijk) maar vinden het ook erg belangrijk dat de kwaliteit van deze ondersteuning gewaarborgd is.

*) Dit is een doelstelling waarvoor de verantwoordelijkheid bij de gemeente ligt.

L. Inwoners vragen niet of te laat hulp.
Mensen in financiële problemen en/of met schulden komen er doorgaans niet zelf uit en vragen (te) laat hulp. Dit heeft te maken met schaamte, onderschatting van de ernst van de problematiek of simpelweg niet weten hoe of waar hulp te vragen. Uit onderzoek blijft dat mensen gemiddeld vijf jaar bezig zijn om hun financiële problemen op te lossen voordat ze bij schuldhulpverlening terecht komen. Dit zien we bij alle doelgroepen, maar ook bij jongeren (landelijk beeld) tussen de 18 en 27 jaar. Het life event 'Ik word 18 jaar' heeft ook consequenties voor de financiën. Niet elke jongere die 18 jaar wordt is voorbereid op de financiële verantwoordelijkheden die hierbij komen kijken. Jongeren kunnen hierdoor in de financiële problemen komen.

Dit leidt tot het volgende doel:

Doel 8
We ontdekken financiële problemen op tijd.
We zetten in op preventie en vroegsignalering van financiële problemen samen met alle betrokken partijen, waaronder ook schuldeisers. Dit om financiële problemen bij inwoners te voorkomen of tijdig in te grijpen. We hebben hierbij ook aandacht voor de risicogroep jongeren tussen de 18-27 jaar. En we hebben als gemeente een wettelijke verplichting als gaat om vroegsignalering van financiële problemen per 1 januari 2021. Dit betekent dat wij als gemeente iets moeten doen met alle signalen (enkelvoudig of meervoudig) die wij ontvangen van woningcorporaties, zorgverzekeraars en energiemaatschappijen.

HENNIE BRAK
VOORKOM DAT JONGEREN DIE NET 18 ZIJN IN FINANCIELE PROBLEMEN KOMEN. IK ZIE HET TE VAAK GEBEUREN DAT HET MIS GAAT.

M. Inburgeringswet: ontzorgen statushouders op financieel gebied.
In opdracht van het Ministerie Sociale Zaken en Werkgelegenheid is onderzoek gedaan naar de financiële zelfredzaamheid van statushouders. Hieruit blijkt dat het risico op betalingsproblemen en schulden bij deze groep groot is. Advies is in het begin van het proces, het moment waarop de statushouder in de gemeente komt wonen, intensieve begeleiding te bieden om statushouders op weg te helpen.
Dit wordt binnen onze gemeente nu al gedaan door bijvoorbeeld de automatische betaling van de zorgverzekering en de inzet van gebiedsteammedewerkers specifiek voor deze doelgroep.

In 2021 wordt de nieuwe inburgeringswet ingevoerd. Gemeenten krijgen dan een regierol voor inburgering. Onderdeel daarvan is het ontzorgen van statushouders door de eerste zes maanden na huisvesting in de gemeente de vaste lasten (huur, gas, water, licht en ziektekosten) in te houden op de uitkering. Deze periode van zes maanden wordt gebruikt om de financiële zelfredzaamheid te vergroten, zodat ze daarna zelfstandig hun administratie kunnen voeren. Hiermee wordt de kans op betalingsproblemen en schulden voorkomen. De voorbereidingen op deze wetswijziging lopen.

Dit leidt tot het volgende doel:

Doel 9
De gemeente en samenwerkings-partners zijn begin 2022 klaar voor de nieuwe Wet op de Inburgering, waar onder andere het ontzorgen van statushouders op financieel gebied een item is.

N. Armoede gaat niet alleen over geldzorgen maar ook over het belang van een divers sociaal netwerk.
Een goed sociaal netwerk, mogelijkheden om jezelf te ontplooien en maatschappelijke waardering ontvangen is minstens zo belangrijk als financieel rond kunnen komen. Dus het gaat naast financiële ondersteuning ook om zorgen voor laagdrempelige mogelijkheden om sociaal netwerk te houden/te verbreden via sport, cultuur, clubs en verenigingen. Een divers sociaal netwerk helpt immers om in je eigen omgeving hulp te organiseren met administratie, belastingaangifte, aanvragen minimavoorzieningen, et cetera. Dergelijke activiteiten zijn onderdeel van de doe-agenda G Samenleven (sociale, culturele en sportinfrastructuur). In die doe-agenda staat op de lijst met inspanningen ook het beter bekend maken van dit aanbod. Daarom nemen we dit in deze doe-agenda niet nog een keer mee.

CONCEPT VERSIE 2.0

5. WAT GAAN WE DOEN?

In bijlage 1 staat per doelstelling uitgebreid wat de samenwerkende partijen gaan doen om de doelen dichterbij te brengen.

In deze paragraaf ziet u hiervan een samenvatting.

GA NAAR DE INSPANNINGEN >

CONCEPT VERSIE 2.0

C 1 2 3 4 5

DOEL

1

WE ZETTEN ONZE MINIMAREGELINGEN MAATWERKGERICHT IN VOOR KINDEREN EN VOLWASSENEN.

1

ONDERZOEK MAATWERKBUDGET.

BEKIJK VOLGENDE INSPANNING >

WAT GAAN WE DOEN?
(ALLE INSPANNINGEN PER DOEL)

CONCEPT VERSIE 2.0

C 1 2 3 4 5

DOEL 2

WE BLIJVEN INWONERS DIVERSE VORMEN VAN ONDERSTEUNING BIEDEN OP FINANCIEEL GEBIED.

2

MOGELIJKHEDEN VOOR INWONERS OM LAAGDREMPELIG (EN ANONIEM) VRAGEN TE STELLEN OVER FINANCIËLE ZAKEN.

3

LICHTE ONDERSTEUNING OP FINANCIEEL VLAK VOOR SITUATIES WAARIN GEEN GROTE FINANCIËLE PROBLEMEN ZIJN.
(BIJVOORBEELD HULP BIJ FINANCIËLE ADMINISTRATIE)

4

ZWAARDERE ONDERSTEUNING BIJ FINANCIËLE PROBLEMEN.
(BIJVOORBEELD BEWINDVOERING OF KREDIETBANK)

5

INDIVIDUELE INKOMENSTOESLAG, BIJZONDERE BIJSTAND EN KWIJTSCHELDING GEM. BELASTINGEN.

6

MATERIËLE ONDERSTEUNING.
(BIJVOORBEELD VOEDSELBANK)

NB Dit betreft de inrichting van de voorkant, dus welke ondersteuningsmogelijkheden

BEKIJK VOLGENDE INSPANNING >

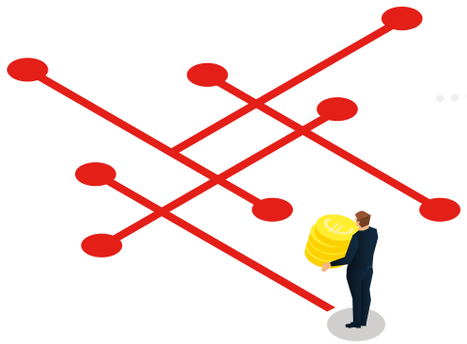
WAT GAAN WE DOEN?
(ALLE INSPANNINGEN PER DOEL)

CONCEPT VERSIE 2.0

C 1 2 3 4 5

DOEL 3

WE STEMMEN MET ELKAAR AF WIE WAT DOET ALS HET GAAT OM HET ONDERSTEUNEN VAN MINIMA IN ONZE GEMEENTE.

7

ROUTEKAART FINANCIËLE ONDERSTEUNING ZODAT HELDER IS WIE WAT DOET OP DIT GEBIED.

9

DOOR-ONTWIKKELING KLANKBORDGROEP ARMOEDE NAAR EEN ALLIANTIE TEGEN ARMOEDE.

8

KLANKBORDGROEP ARMOEDE.
(OVERLEG VAN ALLE BETROKKEN PARTIJEN)

NB Dit is dus de ‘achterkant’: hoe regelen we het achter de schermen?

BEKIJK VOLGENDE INSPANNING >

WAT GAAN WE DOEN?
(ALLE INSPANNINGEN PER DOEL)

CONCEPT VERSIE 2.0

C 1 2 3 4 5

DOEL 4

WE ZORGEN VOOR OVERZICHTELIJKE EN HELDERE INFORMATIE OVER ALLE MINIMAREGELINGEN DIE ER ZIJN EN ZORGEN DAT INWONERS EN VERWIJZERS DEZE INFORMATIE KRIJGEN OF VINDEN.

10

ÉÉN LOKET VOOR FINANCIËLE VRAGEN EN HET INVULLEN VAN PAPIEREN.

11

DOORONTWIKKELEN REGELINGENWIJZER.

12

BEREIK VAN ONDERSTEUNING VERGROTEN DOOR SLIM COMMUNICATIEPLAN.

13

INWONERSGROEP ARM IN ARM: ERVARINGSDESKUNDIGEN DENKEN MEE.

BEKIJK VOLGENDE INSPANNING >

DOEL

5

WE ZORGEN DAT WERKEN LOONT EN ONTZORGEN DE MENSEN DIE DE STAP ZETTEN VAN BIJSTAND NAAR WERK.

14

FINANCIËLE PROBLEMEN OVERSTAP BIJSTAND-WERK VOORKOMEN.

BEKIJK VOLGENDE INSPANNING
>

CONCEPT VERSIE 2.0

C 1 2 3 4 5

15

SNEL EN EENVOUDIG AANVRAAGPROCES VOOR GEMEENTELIJKE REGELINGEN.

DOEL 6

INWONERS EN PROFESSIONALS ERVAREN HET AANVRAAGPROCES VOOR GEMEENTELIJKE FINANCIËLE REGELINGEN ALS SNEL, EENVOUDIG EN TOEGANKELIJK.

16

MAAR ÉÉN KEER JE GEGEVENS VERSTREKKEN.

BEKIJK VOLGENDE INSPANNING >

17

ADVIESRECHT BEWIND.

DOEL 7

INZET VAN ZWAARDERE ONDERSTEUNING ZOALS BEWINDVOERING EN BUDGETBEHEER ALLEEN ALS HET NODIG IS.

18

REGIE DOOR GEBIEDSTEAM OP INZET VAN ZWAARDERE HULPVERLENING.

BEKIJK VOLGENDE INSPANNING >

WAT GAAN WE DOEN?
(ALLE INSPANNINGEN PER DOEL)

CONCEPT VERSIE 2.0

C 1 2 3 4 5

DOEL 8

WE ONTDEKKEN FINANCIËLE PROBLEMEN OP TIJD.

19

INWONERS ONGEVRAAGD HULP AANBIEDEN BIJ BETALINGSACHTERSTANDEN.

20

VOORZIENINGENWIJZER IN BUURTEN WAAR RELATIEF VEEL MENSEN MET LAGE INKOMENS WONEN.

21

BUDGET CURSUS.

22

ONDERZOEK NIEUWE VORMEN SCHULDHULPVERLENING.

23

18-JARIGEN EN HUN OUDERS ACTIEF BENADEREN BIJ LIFE EVENT IK WORD 18... EN NU?

BEKIJK VOLGENDE INSPANNING >

CONCEPT VERSIE 2.0

C 1 2 3 4 5

DOEL 9

DE GEMEENTE EN SAMENWERKINGSPARTNERS ZIJN BEGIN 2022 KLAAR VOOR DE NIEUWE WET OP DE INBURGERING, WAAR ONDER ANDERE HET ONTZORGEN VAN STATUSHOUDERS OP FINANCIEEL GEBIED EEN ITEM IS.

24

PLAN VAN AANPAK WET INBURGERING.

TERUG NAAR EERSTE INSPANNING <

OVERZICHT BIJLAGEN

CONCEPT VERSIE 2.0

BIJLAGE 1

LIJST MET INSPANNINGEN PER DOEL

BIJLAGE 2

PROCES - HOE KWAMEN WE TOT DEZE DOE-AGENDA EN OVERZICHT BETROKKENEN

BIJLAGE 3

HET MONITOREN VAN HET EFFECT 'MENSEN DOEN MEE AAN HET MAATSCHAPPELIJK LEVEN'

